

ONTWIKKELLIJN
Geletterdheid

Geletterdheid wil zeggen: het kunnen lezen en schrijven.
Het begrip geletterdheid wordt op verschillende manieren gebruikt. ⓘ

Beginsituatie bepalen
Ga bij de kleuter na ...

- Komt de leerling uit een geletterde (thuis) omgeving?
- Onderscheidt de leerling woorden in gesproken Nederlandse taal?

Hoe gebruik ik de ontwikkellijn Geletterdheid? ⓘ

Lees onze visie ⓘ

Bekijk de (schooltaal)woordenlijst voor nieuwkomerskleuters ⓘ

7 subcategorieën:

● **Luisteren**

Door te luisteren doet de kleuter begrip op van de Nederlandse taal.

● **Klanken**

Extra aandacht voor het correct passief en actief onderscheiden van klanken.

● **Klankstukken**

Elke taal bestaat uit specifieke klankstukken.
De Nederlandse klankstukken oefent een nieuwkomerskleuter impliciet en expliciet in het onderwijs en leert ze daardoor te herkennen en te onderscheiden.

● **Kennismaken met rijmen**

Deze speelse doelen gebruiken rijm, (prenten-) boeken en de voorspelbaarheid daarvan om de geletterdheid te vergroten.

● **Woorden en zinnen**

Aan de hand van deze doelen krijgt het kind begrip van de lengte en samenstelling van woorden en zinnen.

● **Oriëntatie op verhaal en tekst**

Niet overal op de wereld leest men hetzelfde.
Met deze doelen focus je op diverse lees-conventies en het leesplezier van de leerling.

● **Relatie en functie van geschreven en gesproken taal**

Deze doelen helpen je om te observeren hoe de kleuter ontdekt dat je woorden kunt lezen, schrijven en spreken.

De kleuter ...

Voorwaardelijke doelen ⓘ

- ... kan verschillende geluiden herkennen en onthouden en aangeven waar ze vandaan komen
- ... kan woorden nazeggen in de thuistaal
- ... spreekt de klanken die hij/zij kent verstaanbaar uit, denk aan: articulatie, volume
- ... toont plezier in boeken (leesbeleving) en het voorlezen in de thuistaal
- ... ontwikkelt leesplezier/interesse in boeken ⓘ

Minimum doelen ⓘ

- ... ontwikkelt het bewustzijn dat woorden bestaan uit klanken en letters
- ... kan enkele woorden nazeggen in de Nederlandse taal
- ... kan enkelvoudige Nederlandstalige instructies begrijpen en uitvoeren
- ... kan klanken die niet in de thuistaal voorkomen herkennen ⓘ
- ... spreekt klinkers en medeklinkers uit, in woordverband
- ... ontwikkelt het besef dat in het Nederlands onderscheid wordt gemaakt tussen lange en korte klanken ⓘ
- ... ervaart dat je woorden kan verdelen in klankstukjes en dat je deze weer kan samenvoegen tot woorden ⓘ
- ... doet kennis op met rijmen door middel van liedjes, versjes en prentenboeken op rijm
- ... kan onderscheid maken tussen lange en korte woorden en daarna zinnen
- ... leert dat een zin opgebouwd is uit woorden en doet ervaring op met het eerste en het laatste woord
- ... kan samengestelde woorden opdelen in aparte woorden met visuele ondersteuning
- ... toont plezier in allerlei soorten boeken (leesbeleving) en het voorlezen in de thuistaal en in de Nederlandse taal
- ... begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen
- ... weet dat boeken in het Nederlands worden omgeslagen van rechts naar links, dat bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts worden gelezen
- ... weet dat verhalen een opbouw hebben en kan een bekend verhaal met visuele ondersteuning uitspelen naleggen of navertellen ⓘ
- ... maakt kennis met instructieve teksten, visueel ondersteund
- ... doet ervaring op met vragen beantwoorden en stellen naar aanleiding van een voorgelezen boek
- ... ontdekt dat geschreven taalproducten zoals briefjes, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben en kunnen worden uitgesproken en opgeschreven
- ... kent het onderscheid tussen ‘lezen’ en ‘schrijven’

Streefdoelen alle kleuters ⓘ

- ... kan woorden in de juiste volgorde in een zin onthouden
- ... kan meervoudige instructies begrijpen en uitvoeren
- ... kan een zin van 3-4 woorden nazeggen
- ... kan een trefwoord onderscheiden in een reeks van een aantal woorden
- ... kan aangeven of twee genoemde woorden hetzelfde zijn of niet
- ... kan klanken, die niet in de thuistaal voorkomen, uitspreken
- ... laat onbeklemtoonde klanken niet langer weg ⓘ
- ... gebruikt Nederlandse tweeklanken (au, eu, ui etc.)
- ... spreekt clusters van medeklinkers uit
- ... kan alleen rijmpjes opzeggen
- ... kan een rijmwoord voorspellen op basis van de context
- ... kan aangeven of twee genoemde woorden wel of niet op elkaar rijmen
- ... kan de eerste letter van een woord benoemen
- ... kan de laatste letter van een woord benoemen
- ... kan een voorgelezen verhaal navertellen zonder gebruik te hoeven maken van illustraties

Extra streefdoelen ⓘ

- ... kan naar een verhaal luisteren en ontwikkelt verhaalbegrip
- ... weet uit welke klanken enkele en samengestelde woord(en) bestaan, ook wanneer een medeklinker in de spreektaal niet wordt uitgesproken
- ... kan zelf een woord bedenken dat uit twee of drie klankstukken bestaat
- ... kan een aantal bekende woorden eindrijmen
- ... kan de middelste letter van het (m)km woord benoemen
- ... kan zelf een zin maken met een gegeven trefwoord

